

Besluit

Besluit strekkende tot het verlengen van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 13 oktober 2009 zoals bedoeld in artikel 5a.12a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) van de opleidingen: wo-master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs in Aardrijkskunde, Algemene Economie, Biologie, Duits, Engels, Frans, Geschiedenis en Staatsinrichting, Godsdienst en Levensbeschouwing, Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Latijnse Taal en Cultuur, Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen, Management en Organisatie, Natuurkunde, Nederlands, Scheikunde en Wiskunde; en het advies over het traject Educatieve minor van de Vrije Universiteit Amsterdam.

datum

31 juli 2015

onderwerp

Besluit tot het verlengen van de geldigheidsduur wo-master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs van de Vrije Universiteit Amsterdam (003948-003963)
uw kenmerk EK/dv/2015/0356
ons kenmerk NVAO/20152083/SL
bijlagen 4

Gegevens

Naam instelling : Vrije Universiteit Amsterdam
Datum aanvraag : 24 april 2015
Graad opleidingen : zie tabel
Varianten opleiding : deeltijd en voltijd
Locatie opleiding : Amsterdam
Datum goedkeuren panel : 27 januari 2014
Datum locatiebezoeken : 19 - 22 mei 2014
Datum visitatierapport : 18 december 2014
Instellingstoets kwaliteitszorg : ja, positief besluit onder voorwaarden van 3 september 2014

wo-master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs (60 EC) in:

Aardrijkskunde	Master of Science
Algemene Economie	Master of Science
Biologie	Master of Science
Duits	Master of Arts
Engels	Master of Arts
Frans	Master of Arts
Geschiedenis en Staatsinrichting	Master of Arts
Godsdienst en Levensbeschouwing	Master of Arts
Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	Master of Arts
Latijnse Taal en Cultuur	Master of Arts
Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen	Master of Science
Management en Organisatie	Master of Science
Natuurkunde	Master of Science
Nederlands	Master of Arts
Scheikunde	Master of Science
Wiskunde	Master of Science

Inlichtingen

Irma Fransen

+31 (0)70 312 23 06

i.franssen@nva

Parkstraat 28 | 2514 JK | Postbus 85498 | 2508 CD Den Haag

PO. Box 85498 | 2508 CD The Hague | The Netherlands

T + 31 (0)70 312 2300 | F + 31 (0)70 312 2301

info@nva

Pagina 2 van 27 **Educatieve minor (30 EC) die samen met een wo-bacheloropleiding leidt tot een beperkte tweedegraads bevoegdheid in een schoolvak**

Bacheloropleiding	Schoolvak
Aarde en Economie	Aardrijkskunde
Aardwetenschappen	Aardrijkskunde
Biologie	Biologie
Biomedische wetenschappen	Biologie
Natuur- en Sterrenkunde	Natuurkunde
Medische Natuurwetenschappen	Natuurkunde
Scheikunde	Scheikunde
Farmaceutische Wetenschappen	Scheikunde
Medische Natuurwetenschappen	Scheikunde
Wiskunde	Wiskunde
Business Analytics	Wiskunde
Economie en Bedrijfseconomie	Economie
Bedrijfskunde	Economie
Theologie	Godsdienst en Levensbeschouwing
Religie en Levensbeschouwing	Godsdienst en Levensbeschouwing
Nederlandse Taal en Cultuur	Nederlands
Engelse Taal en Cultuur	Engels
Franse Taal en Cultuur	Frans
Geschiedenis	Geschiedenis en Staatsinrichting
Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	Grieks, Latijn en KCV
Oudheidkunde (met Majorcombinatie Latijn)	Latijn en KCV

Beoordelingskaders

- Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523);
- Artikel 5a.12a van de WHW (Stb. 2010, 293);
- Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536);
- Toetsingskader "Beoordeling educatieve minoren behorende bij de wo-bacheloropleidingen" van 15 juli 2013.

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleidingen onvoldoende heeft bevonden en tot een positief advies is gekomen over de Educatieve minor.

Advies van het visitatiepanel

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

Inleiding

De Vrije Universiteit biedt masteropleidingen aan tot Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs (LVHO) voor zestien schoolvakken. Studenten volgen de opleiding als eenjarige masteropleiding aansluitend op een afgeronde masteropleiding. Studenten in de exacte vakken en Aardrijkskunde kunnen binnen hun opleiding een educatieve variant volgen. Zij ontvangen dan gelijktijdig met een wo-masterdiploma in hun vakgebied een eerstegraads bevoegdheid in het bijbehorende schoolvak. Studenten in deze educatieve varianten volgen hetzelfde programma als studenten in de eenjarige educatieve masteropleidingen.

Pagina 3 van 27 Daarnaast verzorgt de Vrije Universiteit een educatieve minor voor dertien schoolvakken. Deze minor kan vanuit 21 bacheloropleidingen worden gekozen.

De lerarenopleidingen vallen onder de afdeling Onderwijswetenschappen en Theoretische Pedagogiek (OTP) van de Faculteit der Psychologie en Pedagogiek (FPP). De opleidingsdirecteur Universitaire lerarenopleidingen is eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van het onderwijs en rapporteert aan het faculteitsbestuur. De opleiding valt inhoudelijk onder de verantwoordelijkheid van de hoogleraar Algemene Onderwijskunde. Er is een Commissie Lerarenopleidingen, die bestaat uit onderwijsdirecteuren en portefeuillehouders onderwijs van de zes faculteiten die formeel opdracht geven tot de lerarenopleidingen. Deze commissie geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de hoogleraar en de opleidingsdirecteur. Daarnaast is er een Veldadviesraad die uit bestuurders van stagescholen bestaat en eveneens gevraagd en ongevraagd advies geeft aan de hoogleraar en de opleidingsdirecteur.

Het panel heeft waargenomen dat de lerarenopleidingen en de educatieve minor, ondanks het bestaan van de Commissie Lerarenopleidingen, een enigszins geïsoleerde positie innemen binnen de Vrije Universiteit. Uit het gesprek met het management kwam naar voren dat de faculteiten die studenten aanleveren een meer ondersteunende en faciliterende rol zouden kunnen aannemen. Het panel adviseert om te investeren in het versterken van de relaties met de betreffende faculteiten.

De lerarenopleidingen van de Vrije Universiteit worden in nauwe samenwerking met scholen in het voortgezet onderwijs uitgevoerd. Circa 60% van de studenten loopt stage op een (academische) opleidingsschool, de overige studenten lopen stage op de school waar zij reeds een aanstelling hebben. Het panel heeft uit de gesprekken tijdens het bezoek geconcludeerd dat er zowel op leidinggevend niveau als op uitvoerend niveau een sterke relatie met de (academische) opleidingsscholen bestaat. Ook met de andere stagescholen is er op uitvoerend niveau sprake van een goede relatie.

Samenvatting oordeel wo-masteropleidingen

Het panel heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties in lijn zijn met het domeinspecifieke referentiekader en direct gerelateerd zijn aan de zeven wettelijk vastgestelde bekwaamheidseisen voor het beroep van leraar VHO. Daarmee voldoen de eindtermen qua inhoud, oriëntatie en niveau aan nationale eisen. Het panel constateert verder dat de opleidingen de eindkwalificaties expliciet gerelateerd hebben aan de Dublin-descriptoren.

Het panel heeft de onderwijsleeromgeving van de lerarenopleidingen van de Vrije Universiteit bestudeerd en vastgesteld dat de opleidingen een inhoudelijk goed programma hebben. Er is sprake van een duidelijk gestructureerd en samenhangend curriculum. Het curriculum bestaat uit de onderdelen Algemene Didactiek en Pedagogiek (9 EC), Vakdidactiek (9 EC), Praktijkonderzoek (9 EC), Verdieping (3 EC) en Praktijk (30 EC). Deze onderdelen zijn ingevuld aan de hand van vijf verschillende docentrollen, die elk een clustering zijn van SBL-competenties. Alle rollen (en hiermee dus ook SBL-eindkwalificaties) komen daardoor volgens het panel voldoende aan de orde. Naar de mening van het panel komt het werken met rollen, eindkwalificaties en SBL-competenties de inzichtelijkheid van de opleiding niet ten goede.

Pagina 4 van 27 Het panel concludeert dat de onderwijsleeromgeving op de universiteit in grote lijnen aan de maat is. De colleges zijn goed gestructureerd en er wordt gewerkt met adequaat studiemateriaal van een academisch niveau. Studenten maken gedurende het gehele cursorische gedeelte een reeks van relevante opdrachten waarin de link naar de praktijk wordt gelegd.

Het panel heeft ten aanzien van de onderwijsleeromgeving op de universiteit echter ook een aantal verbeterpunten gesignaleerd. Bij de cursus Algemene Didactiek en Pedagogiek kan de opzet en de inhoud van de onderwerpen Leer- en gedragsproblemen en Pedagogiek aanzienlijk worden verbeterd, met name wat betreft kwaliteit en relevantie. Ook adviseert het panel om bij het onderdeel Praktijkonderzoek vanuit de universiteit meer regie te voeren op de keuze van de onderzoeksthema's en de begeleiding van de studenten bij het onderzoek om dit als 'leeronderzoek' beter te doen functioneren. Hoewel de cursussen Vakdidactiek voor alle schoolvakken aan de maat zijn, is voor een aantal schoolvakken verbetering mogelijk door minder aandacht te besteden aan algemene didactiek en meer aan echte vakdidactiek. Voor deze schoolvakken is een meer vakdidactische invulling gewenst, onder andere door meer gebruik te maken van de beschikbare (internationale) vakdidactische literatuur. Dit geldt voor de Klassieke talen en cultuur, Geschiedenis, Nederlands, Biologie en Aardrijkskunde. Bij de Moderne vreemde talen zou er meer gebruik kunnen worden gemaakt van taalspecifieke vakdidactische literatuur. Voor Engels kan er meer aandacht zijn voor de vakdidactiek voor Engels als tweede taal.

Het cursorische gedeelte wordt verzorgd door gekwalificeerde en gemotiveerde docenten. De vakdidacticus heeft een prominente rol binnen de opleiding en vormt aan de Vrije Universiteit de ruggengraat van de opleiding. De vakdidactici zorgen in hun colleges voor de integratie van de vijf onderscheiden docentrollen en begeleiden de individuele student als mentor gedurende het gehele traject. Het aandeel gepromoveerden onder de vakdidactici is gering en het panel pleit voor het vergroten van dit aandeel.

Het panel heeft vastgesteld dat er een hoge mate van collegialiteit onder docenten bestaat. Naast wenselijke effecten als 'korte lijnen' en een prettige werksfeer heeft dit ook minder gewenste effecten. Het panel waarschuwt ervoor te waken dat problemen worden 'toegedekt' doordat men elkaar niet expliciet aanspreekt op verbeterpunten. Uit de aangeleverde stukken van examencommissie, opleidingscommissie en management en uit de panelgesprekken is echter gebleken dat ondanks de soms informele sfeer de kwaliteitszorg voldoet, en dat verbeterpunten expliciet gesignaleerd en aangepakt worden.

Het praktijkdeel van de opleiding is volgens het panel uitstekend georganiseerd. Er zijn twee varianten voor het praktijkdeel: de stagevariant (60% van de studenten) en de baanvariant (40% van de studenten). Studenten die de stagevariant volgen, lopen stage op een (academische) opleidingsschool. De kwaliteit van de begeleiding op deze scholen is geborgd doordat de schoolopleiders en werkplekbegeleiders hiertoe zijn opgeleid en gecertificeerd.

Studenten die al een aanstelling hebben, kunnen hun stage op hun werkplek volgen (de baanvariant). In dat geval worden zij begeleid door werkplekbegeleiders op de school waar zij reeds een aanstelling hebben. De kwaliteit van de begeleiding op deze scholen is volgens het panel eveneens voldoende, niet in het minst dankzij de rol van de vakdidacticus die vanuit de universiteit zorg draagt voor een goede afstemming tussen de stageschool en de lerarenopleiding.

Pagina 5 van 27 De instroom is bescheiden. Daarom adviseert het panel om te zoeken naar mogelijkheden om de instroom te vergroten. Dit geldt in het bijzonder voor de tekortvakken.

Het programma is volgens het panel studeerbaar, maar de doorstroom en de rendementen laten te wensen over. Het panel beveelt de opleiding aan om nader te analyseren wat de achtergrond is van deze vertraagde doorstroom en het lage rendement, en te zoeken naar passende maatregelen om deze te verbeteren. Daarbij is de samenstelling van de studentenpopulatie met relatief veel (zij-)instromers en deeltijders die de opleiding met een baan in het onderwijs combineren, in beschouwing te nemen.

Er is één opleidingscommissie voor alle lerarenopleidingen die vanuit de Vrije Universiteit worden verzorgd. Het panel heeft geconstateerd dat de opleidingscommissie momenteel redelijk functioneert, maar is van mening dat de opleidingscommissie een meer proactieve houding kan aannemen. Ook is een meer zakelijke en meer formele benadering van problemen vereist.

Het panel is nagegaan of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Voor het cursorische gedeelte wordt gebruik gemaakt van opdrachten en entreekennistoetsen. De opdrachten sluiten volgens het panel aan bij de doelen van de cursussen en worden goed gedocumenteerd in het showcaseportfolio. Ook worden de opdrachten zorgvuldig beoordeeld aan de hand van heldere rubrics en voorzien van adequate schriftelijke feedback.

Het panel heeft echter ook een aantal verbeterpunten gesignaleerd bij de toetsing van het cursorische gedeelte. Allereerst dient de kwaliteit en de relevantie van de twee entreekennistoetsen bij Algemene Didactiek en Pedagogiek te worden verbeterd. Daarnaast heeft het panel twee ernstige problemen gesignaleerd bij de opzet van de opdracht die studenten bij het onderdeel Praktijkonderzoek moeten maken. Het eerste probleem is dat het Praktijkonderzoek een groepswerkstuk betreft waardoor onvoldoende zichtbaar is wat de individuele bijdrage van elke student is, c.q. of elke student het vereiste academische niveau haalt. Het tweede probleem is dat er volgens het panel te veel EC's worden toegekend in relatie tot de omvang en de zwaarte van de opdracht die studenten moeten uitvoeren. De beoordeling van het Praktijkonderzoek is verder procedureel gezien wel grotendeels op orde.

Er wordt gewerkt met een rubric en er zijn twee beoordelaars van wie de eerste beoordelaar sinds het academische jaar 2013-2014 altijd een gepromoveerd onderzoeker is. Bij de beoordeling van het praktijkdeel wordt aan de hand van rubrics vastgesteld of het beoogde competentieniveau voor de verschillende docentrollen is behaald. Hierbij wordt volgens het panel een zorgvuldige procedure gehanteerd, waarbij de vakdidacticus in goed overleg met de werkplekbegeleider tot een eindoordeel komt. Het panel is positief over de prominente rol die de vakdidacticus speelt bij de beoordeling van het praktijkdeel en juicht het toe dat de vakdidacticus lesbezoeken aflegt op de stagescholen.

De Vrije Universiteit heeft één examencommissie voor het gehele cluster van lerarenopleidingen die beoordeeld worden in deze visitatie. De examencommissie is zo samengesteld dat de drie clusters van vakdidactiek (alfa, bèta en gamma) zijn vertegenwoordigd door een vakdidacticus. Het panel heeft op basis van het gesprek met de examencommissie geconstateerd dat de samenstelling van de examencommissie het

Pagina 6 van 27 functioneren ervan bemoeilijkt. De leden zijn nauw betrokken bij het geven van onderwijs en hebben vaak onvoldoende afstand tot degenen die de toetsing binnen de opleiding verzorgen.

De objectiviteit en het gezag van de examencommissie kunnen worden versterkt door het toevoegen van een extern lid. Daarnaast adviseert het panel de examencommissie om een meer proactieve houding aan te nemen en vooral scherper te acteren ten aanzien van het iken van beoordelingen.

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek producten van 21 studenten uit de afgelopen twee studie jaren geselecteerd en beoordeeld, waarbij het de nadruk heeft gelegd op de bestudering van eindwerken bij de Meesterproef/lessenserie als eindwerk van Vakdidactiek II en het verslag van het Praktijkonderzoek. Tevens heeft het panel voorafgaand aan en tijdens het bezoek kennisgenomen van een selectie van de andere onderdelen van het showcaseportfolio. Tijdens het bezoek heeft het panel zes extra verslagen van het Praktijkonderzoek opgevraagd en bestudeerd. Het panel heeft na bestudering van de producten en op basis van het gesprek met vertegenwoordigers uit het werkveld vastgesteld dat studenten die de opleiding hebben afgerond voldoende zijn toegerust voor de beroepspraktijk van het leraarschap. Het panel heeft echter in de bestudeerde verslagen van het Praktijkonderzoek diverse serieuze tekortkomingen gesignaleerd en heeft moeten vaststellen dat de academische kwaliteit van een aantal bestudeerde eindwerken onder de maat is. Het gaat hierbij om tekortkomingen in het gebruikte onderzoeksdesign, de data-analyse en het gebruik van wetenschappelijke literatuur. Het panel concludeert dat de academische kwaliteit, de opzet en de beoordeling van het Praktijkonderzoek aanzienlijke verbeteringen behoeven.

Samenvatting oordeel Educatieve minor

Het panel stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de educatieve minor van de Vrije Universiteit zijn ontleend aan de landelijk geformuleerde doelstellingen van lerarenopleidingen die opleiden tot een beperkte tweedegraads bevoegdheid. Daarmee voldoen deze eindtermen qua inhoud, oriëntatie en niveau aan nationale eisen. Tevens heeft het panel geconstateerd dat de eindkwalificaties van de minor expliciet gerelateerd zijn aan de Dublin-descriptoren.

De minor beslaat een periode van 20 weken en omvat 30 EC. Het volledige programma duurt een half jaar en wordt voltijds aangeboden in het eerste semester van het derde jaar van de bacheloropleiding. Het curriculum bestaat uit de onderdelen Algemene Didactiek en Pedagogiek (9 EC), Vakdidactiek (6 EC) en Praktijk (15 EC). De minorstudenten volgen het onderdeel Algemene Didactiek en Pedagogiek apart van de masterstudenten en volgen het onderdeel Vakdidactiek grotendeels gezamenlijk met de masterstudenten.

Het panel heeft de onderwijsleeromgeving van de educatieve minor bestudeerd en vastgesteld dat de minor een inhoudelijk goed programma heeft. Er is sprake van een duidelijk gestructureerd en samenhangend curriculum en de verschillende onderdelen van het curriculum stellen studenten voldoende in staat om de eindtermen te realiseren. Het panel vindt het positief dat de minorstudenten Algemene Didactiek en Pedagogiek apart van de masterstudenten volgen. Hierdoor kan de inhoud goed worden afgestemd op de minorstudenten en is er voldoende aandacht voor didactiek en pedagogiek toegespitst op het vmbo-tl en de onderbouw van havo en vwo.

Het panel heeft geconstateerd dat de Vrije Universiteit de landelijk vastgestelde verwantschapstabel als ingangseis hanteert en dat daarmee het vakinhoudelijk niveau van

Pagina 7 van 27 de studenten voldoende is gewaarborgd. Na bestudering van de invulling van de vakdidactiek voor de dertien schoolvakken concludeert het panel dat de vakdidactiek voor alle schoolvakken adequaat is. Wel heeft het panel geconstateerd dat de balans tussen de algemene didactiek en specifieke vakdidactiek verschilt per schoolvak en dat voor een aantal schoolvakken een meer vakdidactische invulling mogelijk is, onder andere door meer gebruik te maken van de beschikbare (internationale) vakdidactische literatuur. Dit geldt in het bijzonder voor de Klassieke talen en cultuur, Geschiedenis, Nederlands, Biologie en Aardrijkskunde. Voor Moderne vreemde talen kan meer gebruik worden gemaakt van taalspecifieke vakdidactische literatuur.

Het cursorische gedeelte wordt verzorgd door gekwalificeerde en gemotiveerde docenten. Het aandeel gepromoveerden onder de vakdidactici is gering. Het panel pleit voor het vergroten van dit aandeel.

Het panel heeft vastgesteld dat er een hoge mate van collegialiteit onder de docenten bestaat.

Het panel waarschuwt ervoor te waken dat problemen worden 'toegedekt' doordat men elkaar niet expliciet aanspreekt op verbeterpunten. Uit de aangeleverde stukken van examencommissie, opleidingscommissie en management en uit de panelgesprekken is echter gebleken dat ondanks de soms informele sfeer de kwaliteitszorg voldoet en dat verbeterpunten expliciet gesignaleerd worden en worden aangepakt.

Alle minorstudenten lopen stage op een (academische) opleidingsschool. De kwaliteit van de begeleiding op de (academische) opleidingsscholen is geborgd doordat de schoolopleiders en werkplekbegeleiders hiertoe zijn opgeleid en gecertificeerd. De student wordt vanuit de Vrije Universiteit begeleid door een vaste mentor. In tegenstelling tot bij de masteropleiding is deze mentor bij de educatieve minor niet per definitie de vakdidacticus. Het panel heeft weliswaar een voorkeur voor de werkwijze die wordt gevolgd bij de masteropleiding, maar heeft er begrip voor dat het niet haalbaar is om dit voor alle studenten in de praktijk te realiseren.

Het panel heeft waargenomen dat, net als bij de masteropleiding, de instroom bescheiden is. Daarom adviseert het panel om te zoeken naar mogelijkheden om de instroom te vergroten. Dit geldt in het bijzonder voor de tekortvakken.

Het panel is nagegaan of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding een adequate systematiek hanteert om de leerdoelen van de verschillende vakken te beoordelen. Voor het cursorische gedeelte wordt gebruik gemaakt van opdrachten die aansluiten bij de doelen van de cursussen en goed worden gedocumenteerd in het portfolio.

Ook worden de opdrachten zorgvuldig beoordeeld aan de hand van heldere rubrics en voorzien van adequate schriftelijke feedback.

Voor de eindbeoordeling van het praktijkgedeelte leggen de schoolopleider en de werkplekbegeleider een lesbezoek af en bespreken dit met de student aan de hand van een rubric. De mentor is formeel de examinerator en is de eindverantwoordelijke voor de beoordeling. Het panel constateert dat er een zorgvuldige procedure wordt gehanteerd bij de beoordeling van het praktijkgedeelte.

Pagina 8 van 27 De Vrije Universiteit heeft één examencommissie voor het gehele cluster van educatieve masteropleidingen en minoren. Tijdens het bezoek heeft het management aangegeven dat de verantwoordelijkheid voor toetsing en gerealiseerd eindniveau in de minor formeel aan deze examencommissie is gedelegeerd vanuit de faculteiten die de aanverwante bachelors verzorgen. De examencommissie is zo samengesteld dat de drie clusters van vakdidactiek (alfa, bèta- en gamma) zijn vertegenwoordigd door een vakdidacticus. Het panel heeft op basis van het gesprek met de examencommissie vastgesteld dat de samenstelling van de examencommissie het functioneren ervan bemoeilijkt. De leden zijn nauw betrokken bij het geven van onderwijs en hebben vaak onvoldoende afstand tot degenen die de toetsing binnen de opleiding verzorgen. De objectiviteit en het gezag van de examencommissie kunnen worden versterkt door een extern lid aan te trekken. Daarnaast adviseert het panel de examencommissie om een meer proactieve houding aan te nemen.

De vakinhoudelijke kwaliteit van studenten die de educatieve minor hebben afgerond wordt voornamelijk geborgd door de inhoud van de bacheloropleiding, die het panel niet heeft beoordeeld. Naar de mening van de vertegenwoordigers van het afnemend veld hebben minorstudenten meer dan voldoende vakinhoudelijke kennis om les te geven in het vmbo-tl en in de onderbouw van de havo en het vwo.

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek vijftien minorstudenten uit de afgelopen studiejaar geselecteerd. Van deze studenten heeft het panel de dossieropdrachten bij de cursorische vakken en de eindbeoordeling van de praktijk bestudeerd. Het panel heeft geconstateerd dat deze eindproducten van voldoende niveau zijn en concludeert op basis hiervan en op basis van de gesprekken met het afnemend veld dat het gerealiseerde eindniveau van de minor voldoet aan wat van een beperkte tweedegraads docent verwacht mag worden.

Herstelplan

Als bijlage 3 opgenomen.

Advies van het panel over het herstelplan

Als bijlage 4 opgenomen.

Conclusie NVAO

Op basis van het herstelplan en het positieve advies van het panel daardoor besluit de NVAO tot toepassing van het bepaalde in artikel 5a.12a van de WHW (herstelperiode). Naar het oordeel van de NVAO is met het herstelplan en het positieve oordeel van de commissie daarover voldoende aannemelijk gemaakt dat de opleidingen binnen de termijn van 2 jaar alsnog aan het kader zullen voldoen. De NVAO leest in het herstelplan dat de opleidingen zijn gestart met activiteiten die de kwaliteit van de opleidingen verbeteren. De NVAO onderschrijft het advies van de commissie in reactie op het herstelplan. De NVAO onderschrijft het belang van vakdidactisch onderzoek in het praktijkonderzoek van de student maar vraagt ook aandacht voor het aandeel vakdidactiek in de programma's van de opleidingen.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, tweede lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 6 juli 2015 naar voren te brengen. Bij e-mail van 10 juli 2015 heeft de instelling gereageerd op het voornemen tot besluit. Dit heeft geleid tot enkele aanpassingen in het besluit.

De NVAO besluit tot verlenging van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 13 oktober 2009 van de volgende opleidingen wo-master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs (60 ECTS; varianten: deeltijd en voltijd; locatie: Amsterdam) van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam tot en met 30 juli 2017.

wo-master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs in

Aardrijkskunde
Algemene Economie
Biologie
Duits
Engels
Frans
Geschiedenis en Staatsinrichting
Godsdienst en Levensbeschouwing
Griekse en Latijnse Taal en Cultuur
Latijnse Taal en Cultuur
Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen
Management en Organisatie
Natuurkunde
Nederlands
Scheikunde
Wiskunde

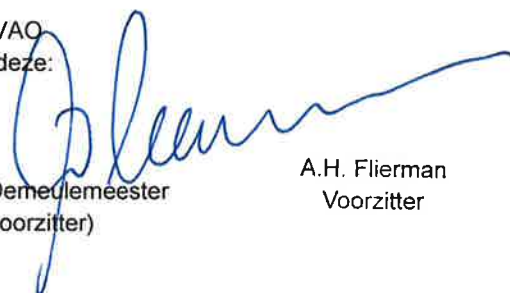
Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.12a, vierde lid, van de WHW dient het instellingsbestuur een aanvraag om een besluit tot vaststelling dat de opleidingen alsnog aan het toepasselijke kader voldoen, uiterlijk in te dienen op 30 januari 2017.

Den Haag, 31 juli 2015

De NVAO
Voor deze:

h/l

Ann Demeulemeester
(vicevoorzitter)

A.H. Flierman
Voorzitter

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Op grond van het voorgaande adviseert de NVAO de instelling positief over de Educatieve minor (30 ECTS) die samen met een wo-bacheloropleiding leidt tot een beperkte tweedegraads bevoegdheid in een schoolvak:

Bacheloropleiding

Aarde en Economie
Aardwetenschappen
Biologie
Biomedische wetenschappen
Natuur- en Sterrenkunde
Medische Natuurwetenschappen
Scheikunde
Farmaceutische Wetenschappen
Medische Natuurwetenschappen
Wiskunde
Business Analytics
Economie en Bedrijfseconomie
Bedrijfskunde
Theologie
Religie en Levensbeschouwing
Nederlandse Taal en Cultuur
Engelse Taal en Cultuur
Franse Taal en Cultuur
Geschiedenis
Griekse en Latijnse Taal en Cultuur
Oudheidkunde (met Majorcombinatie Latijn)

Schoolvak

Aardrijkskunde
Aardrijkskunde
Biologie
Biologie
Natuurkunde
Natuurkunde
Scheikunde
Scheikunde
Scheikunde
Scheikunde
Wiskunde
Wiskunde
Economie
Economie
Godsdienst en Levensbeschouwing
Godsdienst en Levensbeschouwing
Nederlands
Engels
Frans
Geschiedenis en Staatsinrichting
Grieks, Latijn en KCV
Latijn en KCV

Pagina 11 van 27 **Bijlage 1: Schematisch overzicht oordelen panel**

Standaard	1. Beoogde eindkwalificaties	2. Onderwijsleeromgeving	3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties
Formulering Standaard	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd
Beoordeling door het panel voor de opleidingen wo-master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs in:			
Aardrijkskunde	v	v	o
Algemene Economie	v	v	o
Biologie	v	v	o
Duits	v	v	o
Engels	v	v	o
Frans	v	v	o
Geschiedenis en Staatsinrichting	v	v	o
Godsdiens en Levensbeschouwing	v	v	o
Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	v	v	o
Latijnse Taal en Cultuur	v	v	o
Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen	v	v	o
Management en Organisatie	v	v	o
Natuurkunde	v	v	o
Nederlands	v	v	o
Scheikunde	v	v	o
Wiskunde	v	v	o
Eindeoordeel		O	

- Prof. dr. Wim Jochems (voorzitter), emeritus hoogleraar Onderwijsinnovatie, en voormalig hoogleraar-directeur, Eindhoven School of Education, Technische Universiteit Eindhoven;
- Prof. dr. Ivo Arnold, hoogleraar Economic Education en vice-decaan Erasmus School of Economics, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. dr. Jaap van Marle, ex-decaan faculteit Cultuurwetenschappen aan de Open Universiteit Nederland;
- Drs. Geert Popma, voorzitter van het College van Bestuur Stichting Apeldoorns Voortgezet Openbaar Onderwijs (AVOO);
- Prof. dr. Peter Sloep, hoogleraar Welten-instituut en Lerarenuniversiteit Open Universiteit; en voormalig programmaleider onderzoek en development technology enhanced learning, Open Universiteit.
- H. Kuipers Msc (student-lid), student lerarenopleiding Aardrijkskunde, Rijksuniversiteit Groningen.

Het panel werd ondersteund door drs. Ester Poort, secretaris (gecertificeerd).

Vrije Universiteit
Faculteit der Psychologie en Pedagogiek

Herstelplan in reactie op het beoordelingsrapport
Universitaire Lerarenopleidingen,
Faculteit Psychologie en Pedagogiek,
Vrije Universiteit Amsterdam,

vastgesteld op 3 maart 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Uit het beoordelingsrapport over standaard 3	3
Toetsing.....	3
Gerealiseerd eindniveau	4
Conclusie van de VU.....	4
3. Maatregelen ter verbetering van het praktijkonderzoek.....	4
Nieuw beoordelingskader voor het praktijkonderzoek	4
Nieuwe procedure voor de uitvoering van het praktijkonderzoek.....	5
Maatregel 1: beoordeling individuele student.....	5
Maatregel 2: omvang van het onderzoeksverslag	6
Maatregel 3: verhoging van de norm voor de beoordeling van het praktijkonderzoek	6
Maatregel 4: verhoging van het academisch niveau van het praktijkonderzoek	6
4. Maatregelen ter versterking van de borging van de kwaliteit van het praktijkonderzoek	7
Maatregel 5: samenstelling en functioneren van de examencommissie.....	7
Maatregel 6: versterking beoordelingsvaardigheden van alle vakdidactici	7
5. Tijdpad	8
Bijlage 1. Scoringsmodel Praktijkonderzoek ULO	9
Bijlage 2. Nieuwe procedure uitvoering praktijkonderzoek.....	12
Fase 1 (periode 2).....	12
Fase 2 (periode 3 en verder)	12

1. Inleiding

In het kader van de voorbereiding van de accreditatieaanvraag per eind 2014 heeft de visitatiecommissie van de QANU in de week van 19 mei 2014 een bezoek gebracht aan de universitaire lerarenopleidingen (ULO) van de Vrije Universiteit (VU). De visitatiecommissie heeft zich een oordeel gevormd over de beoogde eindkwalificaties, de onderwijsleeromgeving, en de toetsing en het gerealiseerde eindniveau binnen de ULO. Aan het eind van de week heeft de commissie bij monde van de voorzitter de eerste indrukken gerapporteerd.

De commissie liet zich met name positief uit over de kwaliteit van de beroepsvoorbereiding, maar uitte tegelijkertijd bedenkingen bij standaard 3. Met name werd aandacht besteed aan het gerealiseerde niveau in het praktijkonderzoek.

Uit het beoordelingsrapport en daarna in de hoor-wederhoor fase is ons gebleken dat het kritische oordeel op standaard 3 met name veroorzaakt wordt door het praktijkonderzoek. "Het panel concludeert dat de academische kwaliteit, de opzet en de beoordeling van het Praktijkonderzoek aanzienlijke verbeteringen behoeven. Het komt op basis van die conclusie tot de vaststelling dat de opleidingen niet voldoen aan de eisen die betrekking hebben op het gerealiseerd niveau" (Visitatierapport, p. 48). Wij hebben daaruit de conclusie getrokken direct te werken aan verzwaring daarvan en tegelijkertijd aan versterking van (het functioneren van) de examencommissie.

In het hier volgende herstelplan zetten wij uiteen welke maatregelen we nemen, de resultaten die we verwachten en wanneer die zichtbaar zullen zijn. Daaraan voorafgaand citeren we de relevante passages uit het beoordelingsrapport.

2. Uit het beoordelingsrapport over standaard 3

Toetsing

Knelpunt 1. Het praktijkonderzoek betreft een groepswerk waarbij onvoldoende zichtbaar wordt wat de individuele bijdrage van elke afzonderlijke student is. Op dit moment kan niet worden aangetoond dat elke student individueel aan de eindkwalificaties voldoet en daarbij is staat is om op academisch niveau te opereren.

De opleiding heeft maatregelen genomen om de individuele bijdrage van de student beter zichtbaar te maken. Het aantal studenten dat gezamenlijk aan een onderzoeksverslag werkt, is beperkt tot maximaal drie personen. Ook worden studenten intensiever begeleid en vindt minimaal drie keer een begeleidingsgesprek tussen een docent en de studenten plaats waarbij de individuele bijdrage van de afzonderlijke studenten wordt besproken. Het panel juicht deze maatregelen toe, maar is van mening dat hiermee nog onvoldoende wordt geborgd dat de individuele bijdrage van iedere student zichtbaar is in het eindverslag. Het panel pleit er nadrukkelijk voor dat er maximaal twee studenten aan een gezamenlijk verslag werken waarbij bovendien altijd expliciet zichtbaar moet worden gemaakt dat elke student de gehele onderzoekscyclus heeft doorlopen. Daarnaast moeten studenten individueel worden beoordeeld (Visitatierapport, p. 44).

Knelpunt 2. Er worden teveel EC's toegekend in relatie tot de opdracht die de studenten moeten uitvoeren. De omvang en diepgang van het eindproduct van het praktijkonderzoek (lengte en uitgebreidheid van het verslag) is te mager voor de 8 EC die het praktijkonderzoek omvat (Visitatierapport, p. 44).

Knelpunt 3. De objectiviteit en het functioneren van de examencommissie. De objectiviteit en het 'gezag' van de examencommissie kunnen worden versterkt door een extern lid aan de examencommissie toe te voegen. Daarnaast adviseert het panel om een gepromoveerd onderzoeker op te nemen in de examencommissie zodat de controle op de wetenschappelijke kwaliteit van het (praktijk) onderzoek bij de steekproeven sterker wordt. Het panel concludeert dat de examencommissie een meer proactieve houding zou moeten aannemen en scherper zou kunnen acteren, met name ten aanzien van de ijking van beoordelingen (Visitatierapport, p. 45).

Gerealiseerd eindniveau

Knelpunt 4. Er is sprake van een te hoge becijfering. Over de gehele breedte komt het oordeel van het panel lager uit dan het oordeel dat door de opleiding is verstrekt. Voor een deel heeft dit te maken met de beperkte omvang van het verslag, mede omdat het een groepswerk betrof en meerdere studenten aan het verslag hadden gewerkt (Visitierapport, p. 46).

Knelpunt 5. Het panel heeft tekortkomingen geconstateerd in het gebruikte onderzoeksdesign en de data-analyse. Daarnaast worden vragenlijsten en uitkomsten zonder toelichting en integratie bijgevoegd als appendices en wordt er zeer beperkt gebruik gemaakt van wetenschappelijke literatuur.

De opleiding heeft recent maatregelen genomen. De eerste beoordelaar moet nu altijd een gepromoveerd onderzoeker zijn. De tweede beoordelaar is de vakdidacticus. Het panel is positief over deze maatregelen, maar heeft op basis van de bestudering van de praktijkonderzoeken van het laatste studiejaar vastgesteld dat dit op zichzelf nog niet voldoende garantie biedt voor het academisch niveau van de eindwerken (Visitierapport, p. 46).

Conclusie van de VU

De Vrije Universiteit herkent en erkent het oordeel van de visitatiecommissie. We zijn trots op de goede bereidingsvoorbereiding die we in de ULO bieden, en waarover de visitatiecommissie zich positief uitlaat. Het panel legt terecht de vinger op de zere plek als het gaat om het academisch niveau van het praktijkonderzoek.

De benoeming van de knelpunten vormde aanleiding om het gehele beoordelingskader van het praktijkonderzoek nader te evalueren en aan te passen.

3. Maatregelen ter verbetering van het praktijkonderzoek

In deze paragraaf worden, in aansluiting op de knelpunten 1, 2, 4 en 5 van de visitatiecommissie, zes maatregelen beschreven om de kwaliteit van het praktijkonderzoek te verbeteren. Deze maatregelen passen in een nieuw beoordelingskader en een nieuwe procedure voor de begeleiding en beoordeling van het praktijkonderzoek. Deze vernieuwingen worden eerst beschreven. De vernieuwingen waren al in gang gezet voor de visitatie. Het nieuwe beoordelingskader en de nieuwe procedure maken dan ook op zichzelf geen deel uit van het pakket maatregelen ter verbetering van het praktijkonderzoek. De vernieuwingen zijn doorgevoerd om twee doelen te bereiken: (1) verhoging van het academisch niveau van het praktijkonderzoek, en (2) verbetering van de beoordeling van de mate waarin elke individuele student aan de eindkwalificaties voldoet.

Het nieuwe beoordelingskader vormt de basis voor een aantal maatregelen ter verbetering van het praktijkonderzoek (maatregelen 1, 2, 3 en 4) en twee maatregelen om de borging van de kwaliteit van het praktijkonderzoek te versterken (maatregelen 5 en 6).

Nieuw beoordelingskader voor het praktijkonderzoek

Om het academisch niveau van het praktijkonderzoek te verhogen is een nieuw beoordelingskader opgesteld. Dit kader bevat een nauwkeuriger omschrijving van de eisen waaraan de inhoud van het onderzoeksverslag moet voldoen. Verder wordt in dit kader meer aandacht besteed aan de praktische en theoretische inbedding van het praktijkonderzoek. Wat betreft de praktische inbedding sluiten we aan bij de volgorde in prioritering die binnen de Academische Opleidingschool Noord-Holland West (AONHW) wordt gehanteerd. Praktijkonderzoek dient in der eerste plaats relevant te zijn voor de eigen professionele ontwikkeling van de student, vervolgens voor de ontwikkelagenda van de opleidingschool, voor de onderzoeksagenda van de opleidingschool en tenslotte voor de onderzoeksagenda van het opleidingsinstituut. Bij de keuze van een onderzoeksonderwerpen overleggen studenten met hun begeleider. In dit overleg wordt het onderwerp afgestemd op de expertise van de begeleider. De aanwezigheid van voldoende expertise bij de begeleider is noodzakelijk om de begeleiding en het praktijkonderzoek tot een succes te maken. Relevantie voor de ontwikkelagenda van de school houdt in

ieder geval in dat de onderzoeksonderwerpen van het praktijkonderzoek aansluiten bij de brede thema's van de opleidingsschool. Bij het voorbereiden van het onderzoeksvoorstel gaan studenten in overleg met het team of de sectie waarin zij hun praktijkstage lopen. Door actief op zoek te gaan naar actuele problemen waartegen de school of het team aan loopt kan de student de eigen onderzoeksvraag beter betekenis geven in de context van opleidingsschool. Die betekenisverlening maakt het praktijkonderzoek zinvoller en doelgerichter. Uiteindelijk zullen er collega's binnen het team of de sectie van de student geïnteresseerd zijn in de uitkomsten van het onderzoek. Deze meer expliciete inbedding in de onderwijspraktijk van de stageschool maakt het onderzoeks- onderwerp concreter, tastbaarder en urgenter. Een meer concreet en tastbaar onderzoeksonderwerp maakt het studenten gemakkelijker om gericht op zoek te gaan naar relevante literatuur over het onderwerp van hun praktijkonderzoek. Gericht zoeken naar relevante literatuur leidt tot een betere theoretische inbedding. Uitgaande van Kurt Lewin's stelling dat niets zo praktisch is als een goede theorie verwachten we dat studenten de relevantie van bevindingen in de literatuur beter herkennen, op hun waarde schatten, en daadwerkelijk gaan benutten in hun onderzoek wanneer de praktische inbedding van de probleemstelling en de onderzoeksvragen is versterkt.

Het nieuwe beoordelingskader bevat vier hoofdrubrieken: (a) samenvatting, inleiding, context; (b) methode; (c) resultaten; (d) conclusie en discussie. Op elk van de vier rubrieken krijgt de student een cijfer op een 10-puntschaal. Daarnaast krijgt elke student een persoonlijke beoordeling op basis van persoonlijke opbrengsten, samenwerking en omgaan met feedback. Alle rubrieken moeten een voldoende opleveren om te slagen voor het studieonderdeel praktijkonderzoek. Het nieuwe beoordelingskader wordt weergegeven in Bijlage 1.

Nieuwe procedure voor de uitvoering van het praktijkonderzoek

Voor de begeleiding van het praktijkonderzoek wordt een nieuwe procedure gevolgd die is opgenomen in Bijlage 2. In de nieuwe procedure wordt meer tijd vrijgemaakt voor de eerste fase van het praktijkonderzoek waarin de studenten een onderzoeksvoorstel opstellen. De weg naar dit onderzoeksvoorstel is beter gestructureerd. Via hoor- en werkcolleges krijgen studenten ondersteuning bij het schrijven van het onderzoeksvoorstel. Er zijn twee à drie intervisiesessies tijdens welke studenten elkaars voorstellen kritisch analyseren onder begeleiding van de begeleider. Er vinden minimaal drie feedbackrondes plaats met de begeleider voordat een voorstel wordt goedgekeurd. Veel aandacht wordt in deze fase besteed aan de praktische en theoretische inbedding van het onderzoek. Studenten overleggen binnen de sectie of het team waarin zij stage lopen over actuele en/of brandende kwesties. Deze kwesties verbinden zij met hun persoonlijke belangstelling en de lopende onderzoeksagenda's, om zo tot een praktisch en theoretisch relevante onderzoeksvraag en een uitvoerbaar onderzoeksplan te komen. Elk van beide studenten verzamelt zelfstandig data binnen de eigen stageschool en bouwt zo een eigen dataset op. In het onderzoeksplan wordt beschreven hoe beide datasets worden gecombineerd en geanalyseerd om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Aan het eind van periode 4 van fase 2 (voor studenten die in september starten: op 1 maart) ligt er een door begeleider en een tweede beoordelaar goedgekeurd en stevig onderbouwd onderzoeksplan, waarmee het praktijkonderzoek wordt uitgevoerd.

Maatregel 1: beoordeling individuele student

Studenten mogen uitsluitend in groepen van maximaal twee of als individuele student het praktijkonderzoek uitvoeren. Met deze maatregel wordt niet alleen beoogd om de bijdrage van de individuele student beter oordeelbaar te maken maar ook om de individuele student meer gelegenheid te bieden om te leren van alle stappen van het praktijkonderzoek. Studenten leveren bij hun onderzoeksvoorstel een werkplanning met een taakverdeling in. Daaruit wordt duidelijk dat elk van beide studenten de gehele empirische cyclus doorloopt. Zonodig stuurt de begeleider bij.

De begeleider van een praktijkonderzoek (tevens eerste beoordelaar) stelt per deelnemende student het eindcijfer vast, in overleg met de tweede onafhankelijke beoordelaar (zie beoordelingskader in Bijlage 1). Dit cijfer baseert de begeleider op de volgende twee gegevens:

1. De beoordeling het praktijkonderzoek. De beoordeling is gebaseerd op het onderzoeksverslag en geschiedt door eerste en tweede beoordelaar. Volgens het ontwikkelde beoordelingsformulier beoordelen eerste en tweede beoordelaar het onderzoeksverslag op (a) samenvatting, inleiding, context; (b) methode; (c) resultaten, en (d) conclusie en discussie. Het cijfer telt voor 80% mee in het eindcijfer per student.
2. Een beoordeling van de bijdrage van de individuele student. Dit oordeel telt voor 20% mee in het eindcijfer per student. De beoordeling is gebaseerd op het procesrapport, aansluitend bij de oorspronkelijke werkplanning en taakverdeling, waarin de studenten onderling aangeven wie waaraan welke bijdrage heeft geleverd. In het procesrapport besteden de studenten aandacht aan de volgende punten:
 - a. Hoe is het werkplan uitgevoerd? Hoe zijn de taken verdeeld? Hoe is de samenwerking verlopen?
 - b. Wat hebben de studenten ondernomen om ervoor te zorgen dat de onderzoeksvragen aansluiten bij de problemen binnen de eigen stageschool?
 - c. Welke data hebben de studenten afzonderlijk ingebracht in de dataset waarop het praktijkonderzoek berust? Omvang van de steekproef, gebruikte instrumenten.
 - d. In welke mate wijken de datasets onderling kwantitatief en/of kwalitatief af?
 - e. Wat betekenen de conclusies van het onderzoek voor de eigen lespraktijk van elk van beide studenten? Wat hebben de studenten ondernomen om het praktijkonderzoek te communiceren aan collega's binnen de school? Hoe blikken de student terug op het gezamenlijk onderzoek en schrijven, wat zijn de persoonlijke leeropbrengsten van de studenten?

Het procesrapport moet zo worden opgesteld dat de afzonderlijke bijdrage van elk van beide studenten aan het praktijkonderzoek goed zichtbaar en beoordeelbaar wordt.

Maatregel 2: omvang van het onderzoeksverslag

Het onderzoeksverslag heeft een omvang van 5000 woorden (ongeveer 16 A4), exclusief samenvatting, bijlagen, individuele toelichting op de persoonlijke opbrengsten, en het titelblad. Dat is een verdubbeling ten opzichte van de voorgaande jaren. Het nieuwe beoordelingskader betekent ook een nauwkeuriger omschrijving van de eisen waaraan de inhoud van het onderzoeksverslag moet voldoen. Daarmee zijn de eisen zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht verzwaaard. Het verslag heeft de vorm van een artikel. De publicatie-eisen van het APA manual zijn van toepassing op het verslag. Deze maatregel vormt een antwoord op het door het visitatiepanel gesignaleerde knelpunt van de ontbrekende relatie tussen aantal toegekende EC's en omvang van de opdracht (Knelpunt 2, zie boven).

Maatregel 3: verhoging van de norm voor de beoordeling van het praktijkonderzoek

Het nieuwe beoordelingskader impliceert een verhoging van de norm voor de beoordeling van het praktijkonderzoek. Daarnaast zijn de criteria geformuleerd op basis waarvan de bijdrage van de individuele student wordt beoordeeld. Het stellen van deze criteria impliceert eveneens een verhoging van de norm voor het beoordelen van het praktijkonderzoek.

Maatregel 4: verhoging van het academisch niveau van het praktijkonderzoek

Het nieuwe beoordelingskader maakt expliciet hoe de student het praktijkonderzoek moet verankeren in de praktische context van de stageschool en in de relevante (wetenschappelijke) literatuur. Daarnaast maakt het kader duidelijk op welke methodologische verantwoording de uitvoering van het onderzoek dient te berusten. Tenslotte geeft het kader de criteria aan op basis waarvan de data-analyse en de interpretatie van de gevonden resultaten dient te worden uitgevoerd. Van dit aangescherpte kader wordt een verhoging van het academisch niveau van het praktijkonderzoek verwacht.

De nieuwe procedure voor de uitvoering van het praktijkonderzoek, die in september 2014 van start is gegaan, omvat meer aandacht voor de methodologie van het praktijkonderzoek in hoorcolleges, werkcolleges en per-

soonlijke begeleiding. Zaken als het formuleren van onderzoeksvragen, het operationaliseren van kernbegrippen, het analyseren van de data worden expliciet aan de orde gesteld.

De nieuwe procedure houdt een verlenging van het traject van het praktijkonderzoek in. Het aantal studiepunten wordt niet uitgebreid maar de periode waarin het praktijkonderzoek van het praktijkonderzoek wordt beter gespreid over het jaar. In periode 2 en periode 3 van fase 1 van de lerarenopleiding wordt gestart met de oriëntatie op en de afronding van het onderzoeksplan. Studenten die in september starten hebben begin maart een goedgekeurd en uitvoerbaar onderzoeksplan waarmee ze hun praktijkonderzoek kunnen uitvoeren.

4. Maatregelen ter versterking van de borging van de kwaliteit van het praktijkonderzoek

Knelpunt 3 (de objectiviteit en het functioneren van de examencommissie) wordt met de volgende maatregelen aangepakt.

Maatregel 5: samenstelling en functioneren van de examencommissie

Conform de nieuwe wetgeving wordt de examencommissie vóór 1 september 2015 uitgebreid met een extern lid. Binnen de bij de ULO betrokken faculteiten wordt gezocht naar een onderzoeker met affiniteit tot het domein van de lerarenopleiding. Verder is aan de examencommissie met ingang van 1 september 2014 een gepromoveerde vakdidacticus toegevoegd, dr. A.A. Kaal, vakdidacticus Engels. Deze wijzigingen in samenstelling zullen de objectiviteit en het gezag van de examencommissie ten goede komen.

De examencommissie nam al jaarlijks steekproeven van de showcaseportfolio's van de afgestudeerden om de kwaliteit van het examen te borgen, dit is conform het toetsbeleid van de VU. Dit wordt uitgebreid met een ruime steekproef van de praktijkonderzoeken. Uitgangspunt is voor studiejaar 2014/2015 en 2015/2016 een steekproef van 20% van de beoordeelde praktijkonderzoeken, waarbij met name geborgd zal worden dat studenten die hiervoor een krappe voldoende halen daadwerkelijk aan de eindtermen voldoen. Vanaf studiejaar 2014/2015 wordt gewerkt met het nieuwe beoordelingskader voor het praktijkonderzoek. Bij de steekproeven van het praktijkonderzoek zal dan ook naast borging van het gerealiseerde eindniveau gecontroleerd worden of de verschillende beoordelaars op uniforme wijze omgaan met het nieuwe kader, en zal ijking van het kader plaatsvinden.

Voor de uitvoering van de steekproeven voor het praktijkonderzoek zal externe deskundigen gevraagd worden de examencommissie hierin te adviseren.

De meer proactieve werkwijze van de examencommissie blijkt ook uit de expliciete betrokkenheid bij de vaststelling van het nieuwe beoordelingskader voor het praktijkonderzoek.

Maatregel 6: versterking beoordelingsvaardigheden van alle vakdidactici

Een belangrijke stap vormt het versterken en onderhouden van de beoordelingsvaardigheden van alle vakdidactici binnen de ULO. Met ingang van 2015 wordt jaarlijks minimaal één teamsessie gehouden waarin geoefend wordt in het beoordelen van praktijkonderzoeken. Met deze sessies worden twee doelen beoogd: (1) versterken en onderhouden van de beoordelingsvaardigheden van docenten; (2) continue ontwikkeling en ijking van de beoordelingskaders voor de verschillende vormen van toetsen die binnen de ULO worden gehanteerd.

Bovendien zal op basis van het jaarverslag van de examencommissie, waarin gerapporteerd wordt over de door de examencommissie uitgevoerde steekproeven uit de beoordelingen van praktijkonderzoeken, het faculteitsbestuur in overleg met de opleidingsdirecteur specifieke aandachtspunten benoemen voor het versterken van de beoordelingsvaardigheden van alle vakdidactici. Zoveel mogelijk wordt aangesloten bij bestaande trainingsmogelijkheden, zonodig worden externe deskundigen ingeschakeld.

5. Tijdpad

In Tabel 1 wordt een beschrijving gegeven van het tijdpad van de invoering van de zes maatregelen en van de wijze waarop de maatregelen worden ingevoerd en geborgd. Voor de uitvoering van de zes maatregelen is de opleidingsdirecteur aanspreekbaar. Voor de borging van de kwaliteit van de maatregelen staan zowel de opleidingsdirecteur als de examencommissie.

Tabel 1. Tijdpad voor het invoeren van de zes verbetermaatregelen. Per maatregel wordt aangegeven wie handelt, wie borgt en wie eindverantwoordelijk is.

Maatregel	Jaar	Uitvoering van de maatregel		
		Wie handelt?	Wie borgt?	Wie is eindverantwoordelijk?
1: Groeps grootte en individuele beoordeling	2014	Docent/ Team coördinator	Examencommissie	Opleidingsdirecteur/ Faculteitsbestuur
2: Omvang onderzoeksverslag	2014	Docent/ Team coördinator	Examencommissie	Opleidingsdirecteur/ Faculteitsbestuur
3: Verhoging norm	2015	Docent/ Team coördinator	Examencommissie	Opleidingsdirecteur/ Faculteitsbestuur
4: Verhoging academisch niveau	2015	Docent/ Team coördinator	Examencommissie	Opleidingsdirecteur/ Faculteitsbestuur
5: Examencommissie	2015	Examencommissie	Faculteitsbestuur/ College van Bestuur	Faculteitsbestuur/ Opleidingsdirecteur
6: Beoordelingsvaardigheden	2015	Docent/ Team coördinator	Examencommissie	Faculteitsbestuur/ Opleidingsdirecteur

Bijlage 1. Scoringsmodel Praktijkonderzoek ULO

Student (studentnr)	
Titel	
Eerste beoordelaar	
Tweede beoordelaar	
Datum	

Voordat het cijfer bepaald wordt op basis van onderdelen A t/m D van het verslag, en onderdeel E, moeten onderstaande aspecten voldaan zijn.	
Taalverzorging verslag	Voldaan / niet voldaan
Opbouw verslag	Voldaan/ niet voldaan
Poster	Voldaan/ niet voldaan

Elk onderdeel wordt beoordeeld met een cijfer tussen 1 -10.					
Onderzoeksverslag	Onderdeel	Beoordelaar 1	Beoordelaar 2	Eind	Toelichting
	A. Samenvatting, inleiding, context				
	B. Methode				
	C. Resultaten				
	D. Conclusie en discussie				
Individuele beoordeling	Procesrapport met aandacht voor taakverdeling en samenwerking				
Eindcijfer (gemiddelde van A t/m D en individuele beoordeling. Al deze onderdelen moeten voldoende (6) zijn afgerond. Het eindcijfer moet minstens een 6 zijn)					

Onderdeel	Voor elk item is het voldoende niveau beschreven.
Taalverzorging verslag	Spelling, terminologie en APA literatuurverwijzingen in de tekst en in de literatuurlijst zijn consistent en volgens de regels.
Opbouw verslag	Het werk is op de juiste manier opgebouwd en ingedeeld (alinea's, koppen, structuur aanduiders).
Poster	De poster van het onderzoek geeft de vraag, de aanpak, het antwoord en de betekenis van het onderzoek in de praktische en theoretische context voldoende duidelijk weer.
A. Samenvatting, inleiding, context	Samenvatting Onderzoek: Verklaart titel en is los van het artikel te lezen: geeft een goede en beknopte weergave van het onderzoek (max. 250 woorden) met daarin de probleemstelling, methode en bevindingen.
	Praktische context: Er is een duidelijk omschreven probleemstelling waarvan de relevantie voor de praktische context goed onderbouwd is. Er wordt voldoende aangesloten bij de relevante literatuur.
	Theoretische context: Er wordt aangesloten bij en verbinding gemaakt met relevant (inter)nationaal onderzoek. Het verslag informeert collega's over de stand van zaken m.b.t. kennis over het onderzoeksonderwerp. Kernbegrippen komen voort uit de literatuurbespreking en zijn adequaat geoperationaliseerd in meetbare indicatoren.
	Onderzoeksvragen volgen logisch uit de probleemanalyse en literatuurbespreking. De onderzoeks(deel)vragen geven richting aan de keuze voor een haalbare onderzoeks aanpak en voor instrumenten. Indien van toepassing wordt op grond van de praktische en theoretische context de verwachte uitkomst geformuleerd.
B. Methode	Onderzoeksopzet en omgeving van het onderzoek: Het onderzoek wordt voldoende getypeerd en de opzet van het onderzoek vloeit logisch voort uit de onderzoeksvragen. De relevante kenmerken van de omgeving waarin het onderzoek plaats vindt worden voldoende omschreven.
	Participanten, instrumenten en procedure: De relevante kenmerken van de deelnemers worden beschreven. Indien van toepassing wordt de non-respons geanalyseerd. De gebruikte meetinstrumenten zijn passend en zijn adequaat beschreven. Van de gebruikte instrumenten worden betrouwbaarheid en validiteit gerapporteerd. Van zelf ontwikkelde instrumenten wordt de pilot beschreven. De procedure van dataverzameling wordt duidelijk en adequaat beschreven.
	Waarborging kwaliteit: Maatregelen om de betrouwbaarheid, validiteit, en navolgbaarheid van het gehele onderzoek te bevorderen (bijv. triangulatie, member check, onderzoekslogboek) worden voldoende gerapporteerd.
	Data-analyse: Per onderzoeks(deel)vraag wordt de methode van data-analyse duidelijk en adequaat gerapporteerd.
	Bespreking uitkomsten: Uitkomsten worden per onderzoeks(deel)vraag in voldoende detail gerapporteerd.
C. Resultaten	Analyse uitkomsten: De uitkomsten worden per onderzoeks(deel)vraag adequaat geanalyseerd en geïnterpreteerd. Alternatieve verklaringen worden onderzocht en zo mogelijk uitgesloten.
	Inzichtelijkheid uitkomsten: Resultaten zijn op inzichtelijke wijze geordend in bijvoorbeeld tabellen, figuren en illustrerende citaten.
	Beantwoorden onderzoeksvragen: De conclusie beantwoordt op overtuigende wijze de onderzoeksvragen op basis van een adequate interpretatie van de resultaten
D. Conclusie en discussie	Positionering bevindingen: De bevindingen worden adequaat gegeneraliseerd en bediscussieerd in relatie tot de praktische en theoretische context en de probleemstelling.
	Kritische evaluatie onderzoek: Sterktes en zwaktes van de onderzoeksmethode worden voldoende besproken.
	Praktische implicaties: Implicaties van de bevindingen voor het handelen in de praktijk worden adequaat besproken en gecommuniceerd naar collega's in het veld. Overtuigingskracht en leesbaarheid zijn in overeenstemming met de resultaten en voldoende afgestemd op de doelgroep van collega-docenten. Logische suggesties voor vervolgonderzoek worden gedaan.

Persoonlijke inzet en opbrengsten, samenwerking en omgaan met feedback (individuele beoordeling)	Persoonlijke opbrengsten (procesrapport, bij gezamenlijke onderzoeksverslag): A. De studenten bliken terug op het verloop van het praktijkonderzoek: is het werkplan gerealiseerd? Wie heeft welke taken uitgevoerd? Hoe is de samenwerking verlopen? Welke verwachtingen hadden de studenten bij aanvang van de opdracht? Hoe kijken ze terug op de opdracht? Welke inzichten heeft het uitvoeren van deze opdracht opgeleverd? B. De studenten beschrijven welke rol hij of zij in de toekomst zien voor het doen van onderzoek in de eigen beroepspraktijk.
	Samenwerking: Samenwerking verloopt goed, team maakt duidelijke afspraken, komt afspraken na en houdt zich aan deadlines. Rollen van de teamleden zijn duidelijk omschreven. Elke van beide teamleden levert een gelijke bijdrage aan het gezamenlijke product en doorloopt de hele empirische cyclus.
	Omgaan met feedback: Teamleden nemen initiatief in het vragen naar feedback, staan open voor feedback en gebruiken suggesties van begeleiders om te komen tot een beter product.

Bijlage 2. Nieuwe procedure uitvoering praktijkonderzoek

Fase 1 (periode 2)

- a. Introductiecollege over noodzaak en aard van het praktijkonderzoek. Typering als vakdidactisch en/of sociaalwetenschappelijk onderzoek.
- b. Oriëntatie op onderzoeksonderwerpen, samenstelling onderzoeksteams, verkenning theoretische en praktische context aan de hand van een oriëntatieopdracht.
- c. Praktijkonderzoekdagen met hoor- en werkcolleges over resultaten oriëntatieopdracht, het formuleren van onderzoeksvragen en het operationaliseren van kernbegrippen.
- d. Inleveren onderzoeksplannen tot en met onderzoeksvragen.
- e. Feedback van begeleider en vakdidacticus.

Fase 2 (periode 3 en verder)

- f. College over methode en instrumenten
- g. Twee à drie Intervisiebijeenkomsten: peer feedback op onderzoeksplannen
- h. Inleveren onderzoeksplan tot en met onderzoeksvragen en type instrumenten.
- i. Drie feedbackrondes met de begeleider om onderzoeksplannen te verbeteren.
- j. Inleveren definitieve onderzoeksplan.
- k. Onderzoeksplan, beoordeling en feedback naar tweede beoordelaar voor vakdidactische check.
- l. Feedback naar studenten.
- m. Go of no go, eventueel ruimte voor herkansing.
- n. Werkcollege over data-analyse en intervisie.
- o. Werkcollege over het schrijven van een onderzoeksverslag.
- p. Inleveren onderzoeksverslag.
- q. Feedback onderzoeksverslag.
- r. Posterpresentatie op interne onderwijsresearchdag (docenten en studenten).
- s. Inleveren definitief onderzoeksverslag.

Datum 17 maart 2016 **Kanmerk** Q0462 **Doorkiesnummer** 030-2303100 **E-mail** looijenga@qanu.nl

Betreft
Reactie panel op herstelplan Universitaire Lerarenopleiding

Aan het College van Bestuur
van de Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV AMSTERDAM

CvB / Bestuurszaken	
Inschrijven:	Ja / 20103/2015
Archiefnr:	J 1500255
Ontvangen d.d.:	19 MAART 2015
Gericht aan:	CvB
Behandeling door:	FLJB. 502
c.c.:	

Geacht College,

Op 4 maart jl. ontving ik via email het herstelplan dat uw Faculteit Psychologie en Pedagogiek heeft opgesteld voor de universitaire lerarenopleidingen van uw instelling. Enige dagen later ontving ik ook het advies van de Opleidingscommissie op het herstelplan en de reactie van het bestuur van de Faculteit Psychologie en Pedagogiek op dat advies. Drie leden van het panel dat uw lerarenopleidingen heeft beoordeeld, hebben het herstelplan bestudeerd. Hun bevindingen zijn de volgende.

Het panel stelt met genoegen vast dat de universitaire lerarenopleidingen van de Vrije Universiteit de eerder gesignaleerde knelpunten serieus en voortvarend hebben opgepakt en daarvoor adequate oplossingen hebben geformuleerd die inmiddels al ten dele zijn geïmplementeerd.

Algemeen

Het panel stelt vast dat de lerarenopleidingen het uitgangspunt onderschrijven dat het praktijkonderzoek dat studenten uitvoeren primair wordt gezien als een leeronderzoek dat valt onder de verantwoordelijkheid van de Vrije Universiteit, ook al wordt het doorgaans in de school uitgevoerd. Dit neemt niet weg dat het onderzoek secundaire doelen kan dienen die samenhangen met de agenda van de opleidingsschool. Gegeven dat uitgangspunt creëert de Vrije Universiteit ook mogelijkheden voor vakdidactisch georiënteerd praktijkonderzoek dat tegemoet komt aan de interesses van studenten. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de begeleiding en de verantwoordelijkheid voor de beoordeling van het onderzoek ligt bij de VU. In procedurele zin betekent het dat docenten van de universitaire lerarenopleidingen leidend zijn in de begeleiding en beoordeling van het praktijkonderzoek. Vanuit dit uitgangspunt beschouwen we de voorgestelde maatregelen van de VU.

Voorgestelde maatregelen

Maatregel 1 richt zich op de constatering van het panel dat het praktijkonderzoek een groepswork is waarbij onvoldoende zichtbaar wordt wat de individuele bijdrage van elke afzonderlijke student is. De voorgestelde maatregel omvat de introductie van een nieuwe procedure voor de uitvoering van het praktijkonderzoek waarin voorzien is in een werkplanning die zichtbaar maakt dat beide studenten de volledige empirische cyclus

doorlopen. Daarnaast is de procedure aangepast ter bepaling van het eindcijfer voor het onderzoek, waarbij de beoordeling van het onderzoeksverslag voor 80% weegt en de beoordeling van de individuele bijdrage van de student voor 20%. Beide procedures samen garanderen in ruime mate dat elke student volwaardig in het onderzoek heeft geparticipeerd.

Maatregel 2 richt zich op het knelpunt van de omvang en diepgang van het praktijkonderzoek. De voorgestelde maatregel is adequaat wat betreft de omvang (een onderzoeksverslag van ca. 5000 woorden). De bewaking van de diepgang is bij uitstek een taak voor de begeleider (en in de laatste fase de beoordelaar). Dat vergt een begeleider die onderzoeksmatig geëquipeerd is dan wel tenminste beschikt over de vereiste beoordelingsvaardigheden zoals bedoeld onder maatregel 6.

Maatregel 3 is vooral gericht op een adequatere becijfering van het praktijkonderzoek. Het voorgestelde scoringsmodel (Bijlage 1 in het herstelplan) zal er zeker toe bijdragen dat begeleiders dezelfde criteria onder de loep nemen. Maar de operationalisering van het niveau waarop aan elk van de punten voldaan moet worden, is lastiger voorstelbaar voor begeleiders/beoordelaars met beperkte onderzoekservaring. Daarom is het gewenst dat tenminste één beoordelaar een gepromoveerd medewerker van de VU is. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van voorbeeldverslagen in combinatie met maatregel 6.

Maatregel 4 is vooral gericht op geconstateerde gebreken van voornamelijk methodologische aard in onderzoeksverslagen. De voorgestelde aanpak om al in de colleges aandacht te besteden aan sociaalwetenschappelijke methoden ten behoeve van onderwijskundig en vakdidactisch onderzoek met een praktijkoriëntatie is adequaat. Naar de mening van het panel is het van belang dat ook praktische handreikingen worden gedaan. De procedure die bijlage 2 van het herstelplan beschrijft voor de uitvoering van het onderzoek en de start van de voorbereiding daarop al in de tweede periode van fase 1, creëert voldoende tussentijdse terugkoppelmomenten waarop kan worden bijgestuurd ter voorkoming dat een vroegtijdig foutief begrip tot ontsporing van het gehele onderzoek leidt.

Maatregel 5 richt zich op de gebrekkig functionerende commissie voor de examens. Aan de commissie wordt een extern lid met relevante expertise toegevoegd. Bovendien zal de examencommissie steekproeven van het onderzoeksverslag onderzoeken met het oog op borging van het eindniveau en uniformiteit in de beoordeling. Dit komt tegemoet aan de geconstateerde bezwaren.

Maatregel 6, versterking van de beoordelingsvaardigheden van alle vakdidactici, beoogt het bezwaar van te hoge becijfering aan te pakken. De voorgestelde aanpak is adequaat, maar vereist tevens dat tenminste één van de twee beoordelaars een gepromoveerde medewerker van de VU is en dat beide beoordelaars bij een aanzienlijk verschil van inzicht een derde, gepromoveerde beoordelaar raadplegen. Het streven naar het zo goed mogelijk borgen van een uniform niveau van de beoordelingen is lovenswaardig en de voorgestelde maatregelen helpen daar zeker bij. Essentieel daarbij is om in discussie tot een gezamenlijk besef te komen van wat 'goed genoeg' is en wat niet meer. De voorgestelde teamsessie is daartoe een geschikt middel.

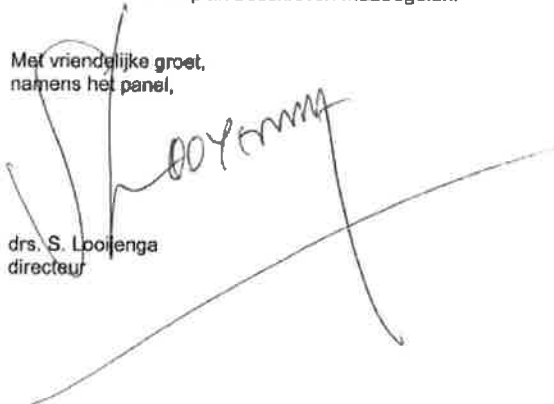
Het panel acht het geschetste tijdpad realistisch en de manier waarop de invoering van de maatregelen belegd is, aangewezen.

Het panel oordeelt zonder enig voorbehoud positief over het voorgelegde herstelplan van de universitaire lerarenopleidingen van de Vrije Universiteit.

Het panel heeft kennis genomen van het advies van de Opleidingscommissie en de reactie daarop van het Faculteitsbestuur. Het beschouwt het advies van de Opleidingscommissie als kritisch, maar constructief en de reactie van het Faculteitsbestuur daarop als adequaat. Het heeft vastgesteld dat het advies van de Opleidingscommissie heeft geleid tot aanpassingen in het herstelplan, zoals aangekondigd in de reactie van het Faculteitsbestuur.

Het panel wenst de universitaire lerarenopleidingen veel succes bij het ten uitvoer brengen van de in het herstelplan beschreven maatregelen.

Met vriendelijke groet,
namens het panel,

drs. S. Looijenga
directeur